

ВОЈНО ДЕЛО

ОПШТЕВОЈНИ ТЕОРИСКИ ЧАСОПИС

БРОЈ 11

НОВЕМБАР 1953

ГОДИНА V

Генерал-мајор **ЂУРО ЛОНЧАРЕВИЋ**

О УЛОЗИ СКЈ У ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ЈНА

Наша се Армија још од првих својих јединица почела да развија као револуционарна снага народа Југославије у борби противу окупатора и његових помагача. Праведност циљева за које се борила, њен састав (сељаци, радници и напредна интелигенција) и руководећа улога КПЈ у васпитању њених припадника омогућавали су да се у њој развију нови односи какви не постоје у армијама капиталистичких земаља. За све јединице наше Армије било је карактеристично постојање војничке дисциплине на бази високе политичке свијести; постојање здравих, другарских односа између бораца и старјешина, велика љубав између другова, љубав и повјерење у своје руководиоце; велика активност (када су то ратни услови дозвољавали) да се помогне у обради земље, у изградњи попаљених кућа, у тумачењу карактера и циљева наше борбе, у организовању народне власти итд. Армија се заиста стварала и развијала као народна, револуционарна, као дио наоружаног народа. Такав карактер наше Армије био је непресушно врело за јачање њене ударне снаге. Висока свијест њених бораца и руководилаца као и њихова ријешеност да истрају у борби за ослобођење своје земље условили су невиђену издржљивост, самопожртвовање и масовни хероизам и учинили нашу младу Армију непобједивом. Колико пута су се јединице НОВ нашле у веома неповољним условима према јачим непријатељским снагама, боље и далеко модерније опремљеним и наоружаним, па су ипак успијевале да одоле њиховим насртајима, да развију њихове офанзиве и да изађу као побједници! Те чињенице значе много и оне се никада не смију заборавити и губити из вида, јер указују на прворазредан значај револуционарног карактера наше Армије и на потребу непрекидне активности за очување и даље развијање њених револуционарних својстава. Као што је познато, партиске организације су у таквом развоју Армије одиграле веома значајну улогу. Оне су биле организатори и носиоци идеолошког и политичког васпитања; оне су неуморно радиле на јачању братства и јединства како у

јединицама, тако и на терену; оне су стално доприносиле јачању веза између народа и његове Армије; оне су биле носиоци борбе против негативних остатака из прошлости и разних негативних навика и појава. Чврсто морално-политичко јединство наше Армије и њена ударна снага уопште у великој су мјери резултат непрекидне активности комуниста и партиских организација у остварењу политике КПЈ у односу на Армију.

Послератни услови у којима народи Југославије изграђују социјалистички поредак карактеришу се потребом сталне борбе за очување независности и слободе наше земље као основним предусловом за успјешно остварење тог великог циља. Наш друштвени развитак у постојећим међународним односима захтијева да наша Армија буде што снажнија како у погледу модерног наоружања, опреме и обучености, тако и у погледу морално-политичког јединства. Борба радних људи у нашој земљи за социјалистичке односе у привреди и социјалистичку демократију претставља, на данашњем степену развитка наше Армије, нови извор не само за очување њених револуционарних особина, него и за њихово даље развијање. Ми са правом тврдимо да су успјеси у послератном периоду развитка ЈНА, њена данашња ударна снага и спремност да брани слободу и независност наше социјалистичке земље, у великој мјери резултат њеног народног, револуционарног карактера. Борци и старјешине у нашим јединицама правилно схватају и усвајају унутрашњу и спољну политику коју води државно и партиско руководство; они у таквој политици виде правилан и једини пут који води очувању независности и слободе и бољем животу трудбеника наше земље. Морално-политичко јединство је и сада један од основних елемената борбене готовости наше Армије. Међутим, постигнути резултати на јачању ЈНА не могу нас и не смију довести до самозадовољства и потцјењивања улоге њеног револуционарног карактера и социјалистичке свијести у њеном даљем развоју. Ми не смијемо губити из вида да социјалистичка свијест има пресудну улогу у даљој борби за побједу социјализма у нашој земљи, а исто тако и у даљој изградњи наше Армије. Праћење, разумијевање и активност у спровођењу свих мјера које се предузимају за развијање социјалистичких односа и социјалистичке демократије, претстављају наш сталан, веома важан и веома сложен задатак. Од успјеха у том правцу зависи даље јачање веза Армије са народом, даље развијање њеног револуционарног карактера, даљи пораст њених снага. Исто тако, ми треба да имамо у виду да Армија није нека изолована организација; да су њени припадници, као и други грађани, подложни негативним појавама и тенденцијама које још дјелују у нашој земљи и, најзад, да и сама војна организација погодује, у извјесном смислу, разним негативним навикама и склоностима ако се противу њих не боримо непрекидно и ефикасно. Због тога је потребно у свакодневном раду развијати оне дивне особине које красе револуционара, развијати другарске осјећаје у ванслужбеним односима, љубав и поштовање између бораца и старјешина, скромност и поштење, самопожртвовање, искреност, ко-

лективни дух, итд. Иако се ради о задатку на чијем рјешавању раде команде и старјешине, организације СК имају у том погледу веома важну и одговорну улогу. Снагу личног примјера комуниста, њихових аргумената, њихове живе ријечи на сваком мјесту, не могу да замијене команде и старјешине, програми и планови за политичко васпитање и просвјешћавање — мада је и њихова улога на овом послу веома значајна. Савез комуниста, као политичка организација, под условом правилног прилажења актуелним проблемима, може и треба да одигра авангардну улогу у подизању социјалистичке свијести припадника Армије и да веома много допринесе јачању њеног јединства и њене снаге у цјелини.

С тим у вези, нису оправдани поједини случајеви бојазности да ће активност организација СК ометати даље јачање дисциплине и војничких односа зато што се „принципи СК не могу ускладити са принципима војне организације“ и што су „команде и старјешине довољно оспособљене“ да и без помоћи СК могу рјешавати сва питања и руководити својим јединицама. Међутим, у развоју наше Армије принципи, на којима се заснива СКЈ, никада нијесу долазили у колизију са принципима војне организације када су организације СК правилно схватале своју улогу и правилно сагледавале своје задатке. Нови услови у земљи и посебно у Армији указују на потребу промјене ранијих метода рада партиских организација — у духу одлука VI конгреса СКЈ — а не траже сужавање њихове активности нити њихово претварање у некакве дискусионе клубове. Исто тако, не ради се о томе да ли су и колико команде и старјешине оспособљене да успјешно руководе својим јединицама, него о чињеници да у Армији живе и раде хиљаде комуниста чију активност треба организovati и усмјеравати — водећи рачуна о принципима војне организације — са циљем да што више допринесу њеном јачању — што и јесте њихов најважнији задатак. Сигурно је да добро организован рад организација СК неће ни убудуће бити сметња развијању и учвршћењу војничких односа већ обратно, он ће позитивно дјеловати у том правцу.

Оцењујући као правилно становиште да организације СК треба и убудуће да имају значајну улогу у развоју наше Армије, а полазећи од поставки из писма Опунмоћства ЦК СКЈ за ЈНА (од јула ове године), сва актуелна питања која имају политички карактер и која, самим тим, утичу на морално-политичко јединство наше Армије, треба да буду предмет рада организација СК. Оне треба да разматрају све проблеме у чијем рјешавању треба ангажовати комунисте као припаднике политичке организације и у чијем рјешавању они иначе учествују. При томе треба имати у виду да се политичка активност комуниста не састоји само у раду политичких и друштвених организација, у присуствовању или одржавању разних предавања. Комунисти могу и треба политички да дјелују, — а они то стварно и чине, без обзира колико су свјесни те стране свога рада, — на сваком послу, на свакој дужности и на сваком мјесту. Према томе, очигледно је да се организације СК морају

не само интересовати и утицати на цјелокупну активност својих чланова, него је и организовати и усмјеравати на најважнија питања.

Прије свега, активност организација СК треба оријентисати у правцу стицања непрекидног увида и утицања на идеолошко и политичко васпитање бораца и старјешина. Иако овај рад организују и њиме руководе команде преко органа за политичко и просвјетно васпитање, организације СК су дужне да прате резултате тога рада, да сагледавају активност својих чланова, да на бази запажања и оцјена утичу да тај рад буде што боље организован, да одговарајућа питања буду што јасније и правилније објашњена, да се план политичког васпитања заснива на реалним потребама јединице, на политичком стању у њој, итд. Сасвим је разумљиво да организације СК треба да допринесу идејној чистоти и научном објашњавању појединих питања и да морају утицати на то да њихови чланови уложе што више труда да обавезним и другим облицима рада прошире своја марксистичка и политичка знања. То не искључује потребу да се поједина, посебно актуелна и за практичан рад важна питања обраде и у самим организацијама како би комунисти што јасније и потпуније сагледали своје задатке у њиховом решавању. Ради се, дакле, о потреби непрекидног утицања организација СК на политичко и идеолошко васпитање бораца и старјешина са позиција политичке организације а са циљем да тај рад донесе што веће успјехе.

Даље, активност организација СК треба да буде усмјерена на борбу противу свих негативних појава и тенденција а за развијање позитивних карактерних особина код свих припадника у јединици. Ту се ради о разним малограђанским и буржоаским гледањима, о ситносопственичким тенденцијама, бирократским склоностима, о поступцима у личном животу и на другим мјестима који не доликују припаднику наше Армије итд. Борећи се противу таквих појава, прије свега код појединих комуниста, организације СК треба да развијају скромност, поштење, искреност, другарске односе, итд. Активност на овим питањима је потребна како због васпитања комуниста, тако и због значаја оваквих појава за морално-политичко јединство јединице. У нашим јединицама има појединих другова који су пали под утицај малограђанске стихије и бирократизма. Такви појединци стављају у први план своје личне, материјалне интересе — обрађивање земље, женидбе са миразом, разне злоупотребе и сл. Исто тако, има појединаца које је почела да нагриза нескромност и каријеризам и који се сматрају позваним да о свему и свачему дају неодговорне оцјене, да неумјесно критикују, и то изван организација СК и изван установа у којима раде, да чине разне преступе у личном животу, итд. Очигледно, такви поступци не јачају морално-политичко јединство наших јединица већ, напротив, слабе то јединство и умањују њихов елан и залагање у раду на војним дужностима. У борби против оваквих и сличних појава могуће је развити широку активност организација СК које ће много допринети отклањању свега онога што

слаби јединство и ударну снагу наше Армије. У већини случајева, ради се о људима који су у основи добри и спремни да се жртвују и раде на јачању Армије, али којима треба помоћи да се ослободе штетних навика, неправилних гледања на поједина питања, негативног утицаја, итд. А у томе је улога СК просто незамјенљива, јер ништа неће бити корисније и ефикасније од другарске критике комуниста, од њиховог указивања на грешке и пропусте и од њихове искрене помоћи са жељом да се сваки појединац отргне од негативних навика и склоности. Без обзира на мјере команди и старјешина у односу на оваква питања, организације СК могу много да допринесу њиховом рјешавању, а тиме и унутрашњем јединству своје јединице.

Активност организација и руководства СК треба да обухвати и однос комуниста према раду и задацима на њиховим војничким дужностима. Савез комуниста тражи од својих чланова да предано и конструктивно раде на јачању Армије, да буду што бољи радници на својим дужностима. Уствари, то је за сваког комунисту у Армији један од најважнијих партиских задатака. Сасвим је разумљиво да оваква поставка сама за себе није довољна и да су организације СК дужне да на посебан начин — не нарушавајући принципе командовања — утичу и доприносе бољем и успјешнијем рјешавању овога задатка. Има појединаца који на ријечима схватају овај задатак, али у пракси раде друкчије. За њих је основно да изврше оно што им је наређено — како им се не би могло приговорити — да формално обављају своје дужности. Такви појединци се и не труде да сагледају смисао и значај својих задатака. Они не уносе себе у њихово рјешавање, они не приступају задацима са жаром револуционара који улаже све своје способности да посао буде што боље свршен. А за нашу Армију је од великог значаја баш то да њени официри и службеници буду што конструктивнији радници, са што више корисне иницијативе у границама постављених задатака, да не буду аутомати већ да мисле својом главом и да се труде да резултати њиховог рада буду што већи, једном речју да се стваралачки а не чиновнички односе према својим задацима. Активност организација СК у том правцу је потребна и оправдана како ради правилног васпитања комуниста, ради њиховог васпитања као револуционара, тако и зато што рад на војничким дужностима има и политичку страну, што рјешавање проблема из тог домена утиче у правцу јачања или слабљења морално-политичког јединства. Свакако, на то јединство позитивно дјелује, на примјер, добро организовање материјалног снабдијевања јединице, добро организовано чување и правилно руковање ратном техником и опремом, добро организована војно-стручна настава, правилно и праведно рјешавање разних личних питања, итд. Сем тога, тим путем се обезбјеђује и ствара политички углед комуниста, од којег зависи колико ће и како ће моћи да дјелују на своју околину, колико ће бити у стању да као појединци доприносе чврстости и снази своје јединице.

Најзад, организације СК треба да стичу увид, да усмјеравају и утичу на активност својих чланова у политичким и друштвеним организацијама. Комунисти у Армији, поред својих дужности и задатака унутар ње, имају и обавезу да се боре за политику и ставове СКЈ по свим питањима наше друштвене стварности. Они су, сразмјерно својим могућностима и условима под којима раде, обавезни да се укључе у борбу за развијање социјалистичке демократије, за што веће учешће радних људи у раду народне власти, за тумачење унутрашње и спољне политике наше земље, за онемогућавање и отстрањивање негативних остатака прошлости и бирократских тенденција, итд. Борба за васпитање маса и убјеђивање људи у правилност политике Савеза комуниста је и за комунисте у Армији један од најважнијих задатака. Смисао овакве оријентације јесте да комунисти из Армије, својим укључивањем у борбу за социјалистичку демократију и социјалистичке односе, постану непосредни, активни борци за социјализам; да у пракси, а не само кроз предавања, изучавају путеве социјалистичког развитка. Оваква оријентација има посебно важну улогу и за јачање јединства Армије и народа, за спречавање сваке тенденције ка издвајању Армије у организацију која само са стране посматра напоре наших радних људи у изградњи социјализма. Свако лабављење јединства Армије и народа, свако издвајање Армије у кастинску организацију имало би веома штетне последице и за социјалистичку изградњу и за Армију. Према томе, комунисти у Армији су обавезни да у свим приликама и у свим облицима развијају своју активност — нарочито у ССРН и другим политичким и друштвеним организацијама — као грађани социјалистичке Југославије, као њени активни градитељи. Са тих позиција организације СК организују и усмјеравају активност својих чланова имајући у виду и њихове задатке у војним јединицама. Период од VI Конгреса СКЈ показао је да се у том правцу може много да уради.

Писмо ЦК СКЈ после Другог пленума и писмо Опунмоћства ЦК СКЈ за ЈНА указала су на несхватања одлука VI Конгреса СКЈ о улози СКЈ уопште и посебно у Армији. До појаве ових писама у многим организацијама СК у Армији сматрало се да се дјелокруг њиховог рада сузио, да се „разграничењем“ између команди и партиских организација њихова улога умањила и свела на активност комуниста изван Армије и на рјешавање разних организационих питања. Таква схватања су, довела до пасивизације једног броја организација СК и комуниста и до низа других штетних последица. Међутим, како се у писму Опунмоћства ЦК СКЈ за ЈНА каже, ново у улози Савеза комуниста „се састоји у корјенитој промјени начина рада СК; у зрелом, политичком прилажењу и рјешавању актуелних проблема; у томе да комунисти треба да дјелују: снагом свог ауторитета, својих аргумената — убеђивањем, чистотом свог моралног лика, својом политичком активношћу и конструктивним радом на својим дужностима — а не командовањем.“ Дакле, не сужавање активности, не пасивизација, већ другачије прилажење свима проблемима на којима се огледа и на којима је потребна активност комуниста. Битне каракте-

ристике начина рада организација СК, за разлику од раније, треба да се састоје: у третирању актуелних проблема са позиција политичке организације, у избегавању стручних, чисто командних питања и у што бољем организовању рада партиских организација и руководства.

Политичко стање у јединици може да послужи као солидна основа за рад организација СК. Полазећи од тога, најлакше и најпотпуније ће се сагледати сва актуелна питања — у чему се она огледају, шта су узроци, какве су тенденције у њима, какво је мјесто комуниста у њиховом рјешавању. Прилажење таквим проблемима са становишта политичке организације уствари значи да треба анализирати њихову политичку страну, политички значај и посљедице, и на тој основи организовати активност комуниста да се аргумен-тима и убјеђивањем боре за свој став. Ранија пракса да се на актуелна питања гледа са становишта команди и старјешина, да основне организације преузимају улогу старјешина, да се постављају као наредбодавци у односу на разне задатке, не само што је била штетна по јачање командне линије, него се њоме запостављала политичка страна проблема и умањивао политички ефекат у васпитању старјешина и бораца. Таква пракса је неодржива у новим условима и зато што се данас од чланова СК тражи да буду политички активни, да се налазе у центру политичке борбе за јединство и бојну готовост своје јединице. А пошто је Армија живи организам у којем свакодневно искрсавају најразноврснији проблеми, и пошто је социјалистичка свијест њених припадника од прворазредног значаја за њену бојну готовост, то је неопходна и незамјењива баш политичка активност организација СК, у разматрању и рјешавању свих актуелних питања. Несумњиво је да карактер наше Армије омогућава њено даље јачање као оружане снаге, и то једино на бази високе политичке свијести њених припадника која се подиже и расте у непрекидном тумачењу политике СК и у свакодневној борби да се та политика спроведе у дјело. Зато нема никакве основе за бојазан да ће тако постављен рад ометати и слабити углед команди и старјешина; напротив, активност организација СК ће остварити веома повољан терен за јачање војничког реда и успјешнији рад команди и старјешина.

Један од најважнијих предуслова за успјешан рад комуниста и организација СК јесте подизање идеолошког и политичког образовања чланова СК. Организације СК ће моћи да имају авангардну улогу у васпитању бораца и старјешина, а комунисти ће моћи да буду носиоци борбе за монолитно јединство и сталан пораст снаге наше Армије једино ако буду неуморно радили на свом марксистичком и политичком образовању. Они ће моћи да одговоре својим задацима ако буду познавали нашу друштвену стварност, ако буду схватили све нијансе наше борбе за социјалистичке односе, за социјалистичку демократију, за очување независности и слободе наше земље. Борба против малограђанских и буржоаских остатака и њихових утицаја, као и противу бирократских тенденција, захтијева од чланова СК да буду наоружани познавањем унутрашње и спољне политике нашег државног

и партиског руководства, познавањем свих основних фактора који условљавају такву политику, да буду способни да се политички боре за њено спровођење у живот.

Борба за подизање социјалистичке свијести комуниста има огромног значаја и за бољи рад организација СК. Једино ће она омогућити да многе организације превазиђу практицистички и шаблонски однос према својим задацима, да проблеме темељитије и зрелије оцјењују, да правилно уоче и усмјере активност комуниста на најважније задатке. На тој се линији истиче потреба што бољег организовања састанака као радних договора на којима ће чланови СК продискутовати актуелне проблеме, сагледати њихов политички значај и правилно поставити своје мјесто и задатке у њиховом рјешавању. На бази тако организованих састанака могуће је развити политичку активност сваког комунисте, помоћи појединцима када је потребно и правилно оцијенити оне који чланство у СК схватају као средство за постизање каријеристичких циљева и који нијесу спремни да се доследно боре за остварење политике СК у погледу јачања наше Армије. Што већа и што боље организована активност организација СК истовремено је и основна полуга за јачање партиске дисциплине и одговорности, за поштовање принципа унутарпартиске демократије, за јачање јединства воље и акције и за развијање конструктивне критике и самокритике.

Јединствене и чврсте организације СК које правилно схватају своју улогу, које правилно прилазе актуелним проблемима у јединицама, које добро организују свој рад, могу одиграти и одиграће авангардну улогу у подизању социјалистичке свијести код свих припадника Армије, у очувању и развијању њених револуционарних особина, у даљем јачању њеног морално-политичког јединства. Оне су дорасле свом задатку и биће у стању да успјешно изврше улогу која им је намијењена и да тиме даду крупан допринос у даљем развоју и јачању ЈНА.

Изашла је из штампе књига

Енгелс: ИЗАБРАНА ВОЈНА ДЕЛА, I књига

Књига садржи Енгелсове радове о развоју родова војске кроз историју и о стању европских војски половином прошлог века, чланке о добровољачком покрету и неколико студија, као што су: *По и Рајна, Савоја, Ница и Рајна, Могућности и предуслови за рат Свете алијансе против Француске 1852 године, Планински рат некад и сад*, затим опис неколико битака и биографије неких значајнијих историских личности.

На крају књиге дата су кратка објашњења историских догађаја, личности и географских назива, као и три скице.

Књига је великог формата, у платненом повезу, на бољој хартији. Има 552 странице и може се добити на отплату по цени од 400 динара.